dates kirjaniku elu lõpuaastail aina kasvamistendentsi, mille tagajärjel kandus vihjeid siis ta lüürikassegi. Lähtudes sealjuures — algeliselt A. Grenzstein'i eeskujul — keelekõlavusest ning mõtteselgusest, paaritades seda paiguti veel eesti rahvaluule-keele väärtustega, on T., täis lihtsust ja tundeavaldust, oma kaasajale pakkunud eesti silmapaistvama ballaadiloojana kui ka lüürikuna tüsedat rütmi- ning riimipuhast vormi-eeskuju ja nauditavat, stiilivärskusest ning läbitöötamise põhjalikkusest tunnistust andvat sisu-omapära, kuigi ei saa salata ta sisukäsitluses paigutist pikalevenitust ja vormis vahel otsitud ütlusi kui ka siin-seal asjatult esinevaid lappimissõnu. Omale tõlgitavaks valides vene ja saksa klassikuid on T. eesti lugejaskonnale ühtlasi nimekaks sillaks nende kirjanduste juurde.

Kampmann, Peaj. II[II], 312 jj.; A. Jürgenstein, J. T. (E Kirj. 1908, ära trükitud ka viimase raamatus »Arvustuslised kirjatööd«, 1919, lk. 5–60); J. T.-e loomingu käsikirjadekogu (E. Kirj. Seltsi arhiivis Tartus); Väike-Maarja klk.-kool, praegune algkool 1873–1923 (1923), lk. 27–42; J. Elken, Väike-Maarja koolide ajalugu (E. Kirj. 1928); Pilistvere kirikuõpetajalt saadud andmed. *J. V. V.*

**TAMM, Johan,** vt. **Jurkatam.**

**TAMMEKANN** (end. nimi **Jürgenson**), **August Ferdinand,** maateadlane, sünd. 2. IX 1894 Tallinnas pargivahi pojana, õppis aa. 1903–09 kohalikus linna kõrgemas algkoolis, teenis siis Tallinna sõjasadama, hiljemini Noblessner'i (Peetri) laevatehase ladudes arvepidajana, õiendas a. 1918 eksternina Moskvas küpsuseksami ja astus s. a. Moskva ülikooli. A. 1919 Tartu ülikooli matem.-loodusteaduskonda siirdunud, õppis ta seal maateadust prof. J. G. Granö (vt.) juhatusel, töötades ühtlasi aa. 1922—23 Eesti Kirjand. Seltsi kodu-uurimise toimkonnas ja toimides geograafiakabineti noorema assistendina. Kevadel 1923 lõpetas ta ülikooli mag. astmega ja jätkas s. a. sügisel ülikooli stipendiaadina oma õpinguid Helsingi ülikoolis sinna vaheajal asunud prof. Granö juures, omandades seal a. 1925 filos. kandidaadi ja mais 1926 väitekirja kaitsmise järel litsentsiaadi astme. A. 1926 oli T. õppeülesande täitjaks Tartu ülikoolis ja valiti kevadel 1927 peale habilitatsiooni geograafiadotsendiks. Ühtlasi on ta suvest 1926 toiminud EKS-i kodu-uurimise toimk. tööde juhatajana ja selle väljaannete peatoimetajana. — T.-u teaduslikkude tööde koondiskohaks on olnud Põhja-Eesti rannikumaa. Juba üliõpilasena kirjutas ta a. 1922 auhinnatööna silmapaistva uurimuse »Eesti diktüoneema-kihi uurimine tema tekkimise, vanaduse ja levimise kohta« (*Acta et Comm. Univ. Dorp.* A. V, a. 1924), erilist tähelepanu väärib aga ta väitekiri »Die Oberflächengestaltung des nordostestländischen Küstentafellandes« (*ibid.* A. IX, a. 1926), mis on kaalukaim regionaal-geograafiline eriuurimus Eesti pinnamoe kohta. Teistest T.-u trükis ilmunud kirjutistest mainitagu: Lühike kaardiprojektsiooni-õpetus (Tartu, 1922), Koillis-Viron rannikkomaa (Terra 1924, nr. 2—3), Über die Petrographie des Grubenfeldes von Sillböle bei Helsinki (Fennia 45., nr. 10, a. 1925), Koillis-Viron rannikkolaakio-seutukunnan rajat (Terra 1926, nr. 2–3). Peale selle on T.-u sulest ilmunud maateaduslikud ülevaated koguteostes »Soome maa, rahvas ja kultuur« (Tartu, 1924) ja »Viron-kirja« (Helsingi, 1926), vähemad artiklid ajakirjas »Loodus« aa. 1923–24 ja rida peatükke koguteostes »Tartumaa« (Tartu, 1925) ja »Võrumaa« (*ibid.*, 1926).

Isikl. j. m. saadud andmed. *E. K*

**TAMMER, Harald,** sportlane ja ajakirjanik, sünd. 28. XII 1898 Tallinnas lukusepa pojana, omandas hariduse aa. 1911–15 kohalikus kaubanduskoolis ja iseõppimise teel, on olnud tegev Eesti spordiliikumises alates 1915. a.-st ja saavutanud mitu võitu rahvusvahelistel kerge- ja raskejõustiku võistlustel. A. 1924 püstitas ta olümpia-mängudel Pariisis rekordi tõstmises. A.-st 1921 on ta toiminud »Eesti Spordilehe« toimetajana ja 1923.-st a.-st ühtlasi »Päevalehe« toimetuse liikmena ja on kirjasaatjana viibinud mõnel korral välismail.

Isikl. j. m. saadud andmed. *T.*

**TAMMSAARE, A. H.** (pseud., kodanlik nimi **Anton Hansen**), kirjanik, sünd. 18. I 1878 Järva-Madise klk. Albu v. Tammsaare-Põhja talus taluperemehe pojana. T. vanemad õeldakse Järva-Madisele olevat asunud Viljandimaalt Vastemõisa vallast. T. põhielamused lähtuvad soode ja rabadega ümbritsetud väljamägede vaateringist. Tema nooruse visad hariduslikud väljavaated on märgitud eri maakoolides käimise ja vähejõukate vanemate kodus peatatud viivitustega. Tema kooliea pikaldane talutöö nõuetest ja pärimuskommetest vabanemise käik algas Sääsküla vallakooli astumisega Albus a. 1886, väldates kuni Tartu H. Treffner'i eragümnaasiumi jõudmiseni a. 1898. Tähelepandavaks vahejaamaks olid T.-l 3 a. Väike-Maarja klk.-koolis, kus õpetas luuletaja Jakob Tamm (vt.). Tolle tüseda klk.-koolmeistri lihtloomulik inimsus ja rahvalikult jutustavate värsiveerete and on erksasse kasvandikku avaldanud kaasakiskuvat mõju. Ka nooresse T.-sse peidetud kirjanikutung on esmalt õnne katsunud värsside ja isegi lugulaulude kirjutamisega; need on aga jäänud trükkimata ja laokile. Kaasaeg-